

Džon Bojn

DEČAK_U
PRUGASTOJ
PIDŽAMI

Prevela Svetlana Babović

alnari
PUBLISHING

Beograd, 2008.

ZAHVALNICE

Za sve njihove savete i pronicljive komentare, i zbog toga što mi nikada nisu dozvolili da izgubim nit u priči, mnogo hvala Dejvidu Fiklingu, Beli Person i Lindi Sardžent. Zbog toga što mi je, kao i uvek, pružao podršku od samog početka, neizmerno sam zahvalan i mom agentu Sajmonu Trevinu.

Takođe želim da se zahvalim i mojoj staroj prijateljici Dženet Dženkins zato što me je neprestano ohrabrivala nakon što je pročitala jednu od prvih verzija ovog romana.

PRVO POGLAVLJE

Brunovo otkriće

Jednog popodneva, kada se Bruno vratio iz škole, iznenadio se kada je u svojoj spavaćoj sobi zatekao Mariju, kućnu pomoćnicu. Marija je uvek šetala po kući oborene glave i nikada nije dizala pogled sa tepiha. Sada je izvlačila sve njegove stvari iz ormara i pakovala ih u četiri ogromna drvena sanduka. Pronašla je čak i one stvari koje je još davno sakrio iza ormara, stvari koje su bile samo njegove i koje se nikog drugog nisu ticale.

„Šta to radiš?“ upitao je najučtivije što je mogao. Iako nije bio preterano srećan zbog toga što je došao kući i zatekao kućnu pomoćnicu kako mu pretura po

stvarima, majka mu je uvek govorila da se prema Mariji ophodi sa poštovanjem i da joj se ne obraća poput oca. „Skloni ruke sa mojih stvari.“

Marija je odmahнула glavom i pogledom mu dala znak ka stepeništu koje mu se nalazilo iza leđa, i odatle se upravo pojavila Brunova majka. Ona je bila visoka žena, duge crvene kose koju je vezivala na potiljku u neku vrstu mrežice, i uvek bi nervozno lomila dlanove kada je postojalo nešto što nije htela da kaže ili nešto u šta nije želela ni sama da poveruje.

„Majko“, upita Bruno uputivši se prema njoj, „šta se ovo dešava? Zašto Marija kopa po mojim stvarima?“

„Pakuje ih“, objasnila je majka.

„Pakuje ih?“ ponovio je, preturajući po glavi događaje od prethodnih nekoliko dana kako bi ustanovio da li je bio posebno nevaljao ili je glasno izgovarao neke reči koje mu nisu bile dozvoljene, i postoji li bilo šta zbog čega je sada možda bio kažnjen. Nije mogao ni čega da se seti. U suštini, poslednjih nekoliko dana vrlo se pristojno ponašao prema svima i nije mogao da se seti da je izazvao bilo kakvu nevolju. „Zašto?“ pitao je potom. „Šta sam uradio?“

Majka je tada ušetala u svoju spavaću sobu, a tamo se nalazio Lars, glavni sluga, koji je pakovao njene stvari, takođe. Uzdahnula je i podigla ruke u vazduh iz očajja, a zatim se uputila natrag prema stepenicama. Bruno je sve vreme išao za njom, jer nije želeo da ostane bez objašnjenja.

„Majko“, bio je uporan. „Šta se događa? Da li se mi to selimo?“

„Pođi sa mnom dole“, rekla je majka dok je koračala ka velikoj trpezariji u kojoj je Firi bio na večeri prošle nedelje. „Prićaćemo dole.“

Bruno je protrćao pored nje i sjurio se niz stepenice, umalo je ne oborivši, tako da je prvi stigao do trpezarije i sada ju je čekao. Pogledao je u majku i na trenutak je ćutao, razmišljajući o tome kako se nije lepo našminkala jutros zato što su joj kapci bili crveniji nego inače, onakvi kakvi budu i njemu kada napravi neki nered, uvali se u nevolju i završi u suzama.

„Pre svega, nemoj da brineš, Bruno“, reće majka smeštajući se u istu onu stolicu na kojoj je sedela ona prelepa plava žena koja je došla na večeru sa Firijem i koja mu je mahnula dok je otac zatvarao vrata trpezarije. „U stvari, sve će ovo biti jedna velika avantura, ako ništa drugo.“

„Šta to znači?“ pitao je. „Da li me šalžete negde?“

„Ne, ne ideš samo ti“, umiri ga ona. Na trenutak je izgledalo kao da će se nasmejati, ali predomislila se. „Svi idemo. Tvoj otac i ja, Gretel i ti. Nas četvoro, zajedno.“

Bruno na trenutak razmisli o tome i namršti se. Nije se baš bio zabrinuo zbog mogućnosti da Gretel bude poslata negde, zato što je smatrao da je ona *izgubljen slučaj* i samo mu je pravila probleme. Ipak, činilo mu se pomalo nepravednim što svi moraju da idu sa njom.

„Ali gde?“ pitao je. „Gde mi to tačno idemo? Zašto ne možemo da ostanemo ovde?“

„U pitanju je posao tvog oca“, objašnjavala je majka. „Znaš koliko je to važno, zar ne?“

„Da, naravno“, odgovori Bruno i klimnu glavom. Znao je da je očev posao veoma važan, zato što je u njihovoj kući uvek bilo mnogo posetilaca. Bili su to muškarci u prelepim uniformama, žene sa mašinama za kucanje koje nije smeo da dodiruje svojim prljavim rukama, i svi su oni uvek bili vrlo ljubazni prema ocu i govorili su o tome da je on čovek za primer i da Firi ima velike planove za njega.

„Pa, ponekad, kada je neko vrlo važna osoba“, nastavila je majka, „poslodavac od takvog čoveka zahteva da ode na neko drugo mesto zato što tamo mora da se obavi neki vrlo značajan i poseban posao.“

„Kakav je to posao?“ pitao je Bruno, jer kada bi bio sasvim iskren prema sebi – što se oduvek trudio da bude – nije bio potpuno siguran u to čime se njegov otac bavi.

Jednog dana su u školi pričali o očevima. Karl je rekao da mu je otac piljar, a Bruno je znao da je to istina zato što je ovaj stalno trčao u piljaru u centru grada. Danijel je rekao da mu je otac učitelj, a Bruno je znao da je to istina jer je Danijelov otac podučavao one velike dečake kojih se on uvek mudro klonio. Martin je rekao da mu je otac kuvar, a Bruno je znao da je to istina zato što je ponekad dolazio po Martina posle nastave i uvek je nosio beli mantil i kariranu kecelju, kao da je tek izašao iz kuhinje.

Međutim, kada su upitali Bruna čime se njegov otac bavi, on je otvorio usta kako bi im odgovorio, ali onda je shvatio da ni on sam to ne zna. Mogao je samo da im kaže da je njegov otac čovek za primer i da Firi ima velike planove za njega. Ah, da, i to da ima fantastičnu uniformu, takođe.

„To je vrlo važan posao“, reče majka, na trenutak oklevajući. „Posao koji zahteva da ga odradi jedan sasvim izuzetan čovek. Možeš to da razumeš, zar ne?“

„I zato svi moramo da idemo?“ pitao je Bruno.

„Naravno da moramo“, odgovori majka. „Ne želiš valjda da otac ode na svoj novi posao sam, i da bude usamljen tamo, zar ne?“

„Pretpostavljam da ne“, reče Bruno.

„Ocu bismo mnogo nedostajali kada ne bismo otišli tamo sa njim“, dodala je majka.

„Ko bi mu više nedostajao?“ pitao je Bruno. „Ja ili Gretel?“

„Oboje biste mu podjednako nedostajali“, reče majka. Uvek se trudila da ne bude pristrasna, što je Bruno cenio, pogotovo zato što je znao da joj je u stvari on miljenik.

„Ali šta će biti sa našom kućom?“ pitao je Bruno. „Ko će da vodi računa o njoj kada mi odemo?“

Majka je uzdahnula i osvrnula se po sobi kao da je više nikada neće videti. Bila je to jedna veoma lepa kuća i imala je ukupno pet spratova, ako se računa i podrum, gde je kuvar pripremao svu hranu i gde su Lars i Marija sedeli za stolom, svađali se i nazivali se međusobno

imenima koja ne bi smela da se izgovaraju. Tu je bila i ona mala soba u potkrovlju kuće, sa prozorima na kosim zidovima, odakle je Bruno mogao da vidi čitav Berlin kada bi se popeo na vrhove prstiju i čvrsto pridržavao za ram prozora.

„Moraćemo da zatvorimo kuću na izvesno vreme“, rekla je majka. „Ali vratićemo se, jednog dana.“

„Šta će biti sa kuvarom?“ pitao je Bruno. „Šta će biti sa Larsom? I sa Marijom? Zar oni neće živeti u njoj?“

„Oni idu sa nama“, objasnila je majka. „Mislim da je bilo dovoljno pitanja za sada. Možda bi trebalo da odeš gore i pomogneš Mariji oko pakovanja.“

Bruno je ustao sa stolice, ali nije nigde otišao. Imao je samo još nekoliko pitanja koja je želeo da joj postavi kako bi u glavi sklopio čitavu sliku.

„A koliko je to daleko?“ pitao je. „Taj njegov novi posao, hoću da kažem. Da li je dalje od jednog kilometra?“

„O, zaboga“, reče majka sa osmehom – iako je to bila čudna vrsta osmeha zato što nije izgledala srećno – i okrenu se, kao da nije želela da joj Bruno vidi izraz lica. „Da, Bruno“, reče ona. „To je dalje od jednog kilometra. Mnogo više od jednog kilometra, u stvari.“

Bruno iskolači oči i širom otvori usta, u obliku slova O. Osetio je da nesvesno širi ruke, kao što je uvek činio kada bi ga nešto veoma iznenadilo. „Ne želiš valjda da mi kažeš da napuštamo Berlin?“ pitao je, boreći se za vazduh dok je izgovarao reči.

„Plašim se da je tako“, rekla je majka, tužno klimajući glavom. „Posao tvog oca zahteva to od nas...“

„Ali šta će biti sa mojom školom?“ reče Bruno, prekinuvši je – znao je da to ne bi trebalo da radi, ali osećao je da će mu biti oprosteno u ovakvim okolnostima. „Šta će biti sa Karlom, Danijelom i Martinom? Kako će znati gde da me nađu kada budemo hteli da se igramo?“

„Moraćeš da se oprostiš sa svojim drugovima na neko vreme“, rekla je majka. „Mada sam sigurna da ćete se jednog dana opet videti. I ne prekidaj majku kada ti priča, molim te“, dodala je. Iako su ovo bile sasvim neobične i neprijatne vesti, nije bilo razloga da Bruno krši pravila učtivosti kojima su ga učili.

„Da im kažem *zbogom*?“ pitao je, iznenađeno je pogledavši. „Hoćeš da kažeš da treba da se pozdravim sa njima?“ ponovio je, nerazgovetno izgovarajući reči, kao da su mu usta bila puna keksa koji je izmrvio na sitne komade ali ga još nije progutao. „Da se pozdravim sa Karlom, Martinom i Danijelom?“ nastavio je, a njegov je glas sada opasno pretio da postane vika, što je bilo zabranjeno u zatvorenom prostoru. „Ali oni su najbolji drugari koje imam!“

„Ah, naći ćeš druge prijatelje“, reče majka, odmahnuvši rukom sa omalovažavanjem, kao da su njegovi najbolji drugovi neka sasvim nebitna stvar.

„Ali mi smo imali planove“, pobunio se.

„Imali ste planove?“ pitala je majka, mršteći se. „Kakve planove?“

„Pa, to je duga priča“, reče Bruno. Nije mogao da joj otkrije tačnu prirodu tih planova – koji su uglavnom podrazumevali pravljenje mnogo nevolja, naročito u onih nekoliko nedelja nakon što se završi škola i počne letnji raspust, kada više neće morati samo da prave planove već da ih umesto toga sprovode u delo.

„Žao mi je, Bruno“, reče majka, „ali tvoji planovi će morati da sačekaju. Nemamo izbora.“

„Ali, majko!“

„Bruno, sada je dosta“, prasnula je i stala pred njega kako bi mu pokazala da je bila ozbiljna kada mu je rekla da je dosta. „Ako ćemo pravo, još prošle nedelje si se žalio na to kako se ovde toliko stvari promenilo u poslednje vreme.“

„Pa, ne sviđa mi se to što sada moramo da gasimo sva svetla u kući kada padne mrak“, priznao je.

„Svi moraju to da rade“, odgovori majka. „To je zbog naše bezbednosti. Ko zna, možda ćemo biti u manjoj opasnosti ako se preselimo. Sada te molim da odeš gore i pomogneš Mariji oko pakovanja tvojih stvari. Nemamo onoliko vremena da se pripremimo koliko bih ja volela, zahvaljujući *nekima*.“

Bruno je klimnuo glavom i otišao tužan, znajući da je to 'neki' reč koju odrasli koriste za oca i jedna od onih koju on ne bi trebalo da upotrebljava.

Lagano se peo uz stepenice, pridržavajući se za ogradu jednom rukom, pitajući se da li ta nova kuća, tamo gde je očev novi posao, ima isto tako dobru ogradu

za spuštanje kao što je ova. Ograda u ovoj kući spuštala se sa samog vrha kuće, sa poslednjeg sprata – počinjala je tačno ispred one male sobe odakle je mogao da vidi ceo Berlin ako bi se propeo na vrhove prstiju i čvrsto se držao za ram prozora – sve do prizemlja, pred ogromnim vratima od hrastovine. Bruno je najviše voleo da sedne na ogradu na potkrovlju i sjuri se kroz celu kuću ostavljajući šištav zvuk za sobom.

Na spratu ispod potkrovlja, nalazila se majčina i očeva spavaća soba i ogromno kupatilo, gde on nikako nije smeo da ulazi.

Na spratu ispod, nalazila se njegova spavaća soba, i Gretelina takođe, kao i omanje kupatilo koje je trebalo češće da koristi nego što zapravo jeste.

Na prizemlju bi skliznuo sa ograde stepeništa i morao da se dočeka na noge, ili bi, u protivnom, izgubio pet poena i morao da sve ponovi iz početka.

Ta ograda bila je najbolja stvar u ovoj kući – to, i činjenica da baka i deka žive sasvim blizu. Kada je pomislio na njih, zapitao se da li i oni idu na tatin novi posao, i pretpostavio da idu jer mu je bilo teško da zamisli da će ih ostaviti same. Gretel nikome ne bi mnogo nedostajala, zato što je ona izgubljen slučaj – bilo bi mnogo jednostavnije kada bi ona ostala da brine o kući – ali, baka i deka? Pa, kada su oni u pitanju, bila je to potpuno drugačija stvar.

Bruno se lagano peo stepenicama prema svojoj sobi, ali pre nego što je ušao, bacio je pogled dole, ka prizemlju,

i video kako majka ulazi u očevu kancelariju, koja se nalazila preko puta trpezarije – bila je to zabranjena zona za njega, u bilo koje vreme i bez izuzetaka. Čuo je kako majka nešto glasno priča, sve dok otac nije progovorio još glasnije od nje i tu se njihov razgovor završio. Tada su se vrata od kancelarije zatvorila i Bruno više nije mogao ništa da čuje. Pomislio je da bi bilo dobro da se vrati u svoju sobu i preuzme posao pakovanja od Marije, zato što bi u suprotnom ona mogla sve njegove stvari da izbaci iz ormana, sa nedovoljno brige i pažnje – pa čak i one stvari koje je sakrio iza ormana i koje su bile samo njegove, i nisu se ticale nikoga drugog.